

Raport si opinii

Dupa lansarea proiectului E-RIHS, Florenta, 29-31 martie 2017

Intre 29-31 martie 2017 a avut loc la Florenta, Italia, o serie de manifestari legate de lansarea proiectului european **E-RIHS: European Research Infrastructure for Heritage Science**.

Manifestarile au fost doua, la doua nivele diferite:

1. 29 martie: International Workshop “Towards a European Research Infrastructure for Heritage Science”.
2. 30-31 martie: Lansarea E-RIHS Preparatory Phase

Cea dintai a fost adunare cu caracter mai festiv, formal, beneficiind de prezenta unor personalitati de marca din viata politica, culturala si stiintifica a Italiei si Europei (la nivel ministerial – Ministerul Culturii, al Educatiei si Cercetarii Stiintifice Italia, rectori de universitati, presedintele CNR Italia, presedintele INFN Italia, guvernatorul Toscanei, primarul Florentei, presedintele ESFRI, reprezentanti ai unor organizatii europene si ai marilor tari din UE, etc.). In ciuda nivelului inalt, manifestarea si luarile de cuvint au fost extrem de interesante si pline de continut. Ocazia a fost, desigur, celebrarea faptului ca pe lista ESFRI a intrat proiectul E-RIHS care se va ocupa de definirea si stabilirea unei infrastructuri europene pentru stiintele patrimoniului. Vorbitorii si cei prezenti au fost de acord ca este o ocazie de a creste eforturile de cunoastere si pastrare a acestei mari bogatii europene comune care este patrimoniul cultural material. Florenta era in mod cert locul cel mai potrivit pentru adunare. Nu intamplator in zilele urmatoare, tot la Florenta, s-a desfasurat prima intalnire a ministrilor culturii din tarile G7.

Cea de-a doua manifestare a fost una de lucru, concreta, unde au participat cei care au fost implicati in proiectul E-RIHS, in introducerea lui in lista ESFRI Roadmap (nov 2016), obtinerea finantarii pt faza pregatitoare, reprezentanti ai institutiilor sau tarilor care doresc sa participe. La acest moment “**E-RIHS A distributed research infrastructure for heritage interpretation, preservation, documentation and management**” listeaza:

- Coordinating country: Italy
- Member countries: Belgium, Cyprus, Czech Republic, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Israel, Poland, Portugal, Slovenia, Spain, The Netherlands, United Kingdom.
- Observers: Austria, Brazil, Denmark, ICCROM, Romania, Sweden.
- 2017-2019: Preparatory phase (E-RIHS PP) (grant H2020 No. 739503)
- 2021-2025: Implementation phase
- Coordination office: CNR Florence
- Coordinator: dr. Luca Pezzati (CNR Florence)
- Funds: ~ 3.999.449 Euro/ 2 years
- Website: <http://www.e-rihs.eu>

Romania nu este printre membri. In Februarie l-am contactat pe Luca Pezzati, coordonatorul proiectului, prezentandu-i infrastructura si eforturile IFIN-HH din domeniul studiului si conservarii patrimoniului, ca si intentia noastra de a continua eforturile in cresterea implicarii in coagularea unui program national. Am fost invitati sa ne alaturam ca observatori la manifestarile de la Florenta. Ca urmare, am participat (LT) la cele doua manifestari de la Florenta, impreuna cu **dr. Tiberiu Sava**, seful Dep de Acceleratoare Tandem si coordonatorul laboratorului de datare cu radiocarbon RoAMS. Din Romania a mai participat **dr. Irina Petroviciu** de la MNIR.

Nu pot fi descrise aici toata structura si toate activitatile prevazute de E-RIHS. Pe scurt deci:

- **Sunt considerate Infrastructuri de Cercetare:**
 - I. *Cartierul General (E-RIHS headquarter) si Centrele de contact nationale (National Hubs)*
 - II. *Infrastructuri fixe (FIXLAB) si mobile (MOLAB) cu excelenta recunoscuta*
 - III. *Colectii si arhive accesibile fizic (ARCHLAB)*
 - IV. *Date despre patrimoniul accesibile virtual (DIGILAB)*

- In contextul E-RIHS, **patrimonial cultural si natural include:**
 - Colectii
 - Cladiri
 - Situri arheologice
 - Patrimoniu digital
 - Patrimoniu intangibil

- **VOCATIE :** E-RIHS va furniza instrumente si servicii ultra-moderne comunitatilor de cercetare interdisciplinare ce aprofundeaza înțelegerea și conservarea patrimoniului mondial. Mai concret , va sprijini:
 - I. Cercetari in colaborare
 - II. Acces la o paleta larga de infrastructuri stiintifice, metodologii, date si echipamente de ultima generatie
 - III. Scolarizare pentru utilizarea acestor echipamente
 - IV. Implicarea in probleme sociale (eng “public engagement”)
 - V. Depozite pentru pastrarea datelor standardizate, a analizei si interpretarii, permitind exploatarea deplina a acestora

- **Stiinta Patrimoniului** este definita ca stiinta interpretarii, conservarii si managementului patrimoniului cultural

- **ERIC** = European Research Infrastructure Consortium (un tip predilect de concept cu care opereaza EU in cercetare si care urmareste eficientizarea utilizarii echipamentelor specifice existente in spatiul european)

E-RIHS PP a fost pregătit cca. 3 ani și continuă experiența IPERION CH, un program în H2020 încă activ. Proiectul se organizează în 9 grupuri de lucru (WG) pentru a pregăti lansarea unui ERIC la 01.05.2019. Se prevede organizarea ERIC în mai multe rețele:

- MOLAB – mobile laboratory for in-situ diagnostics
- ARCHLAB – scientific archives for Heritage Science
- DIGILAB – digital tools and data sets for Heritage Science
- FIXLAB – large scale facilities

Cartierul general (E-RIHS headquarter) va fi la Florența, sub CNR. Se prevede înființarea unor noduri naționale. Aceste noduri naționale nu vor fi identice (ca dotare și servicii oferite), vor servi întreaga comunitate, dar cu accente naționale și regionale. Finanțarea va fi națională, în cea mai mare parte.

In etapa E-RISH PP nu se finanțează cercetarea științifică sau serviciile, ci se vor pregăti regulile și organismele de coordonare; se vor obține MoU de la țările participante; se vor desemna laboratoarele și instituțiile participante. Etapa va fi condusă printr-un Steering Committee (la nivel central) și National Coordinators Committees (la nivele naționale). Se înființează un Stakeholders Advisory Board – la nivel ministerial din cele 16 țări membre.

Voi puncta câteva observații legate de participarea noastră:

- România trebuie să participe în E-RIHS. Avem în țară mari nevoi legate de patrimoniul cultural material și de studiul lui în particular. Mai mulți participanți la întâlniri s-au declarat bucuroși că suntem acolo “Romania is such a large and important country”!
- Am declarat, din partea IFIN-HH, intenția noastră de a participa și anume de a găzdui un nod național. “Suntem gata să oferim servicii diverse comunității europene: analize prin metode nucleare, atomice și moleculare, analize chimice; datări cu radiocarbon, conservare prin iradiere”.
- Putem oferi astfel de servicii acum, în cadrul IPERION CH.
- Am arătat de asemenea că IFIN-HH are deja asigurată finanțarea pentru acest tip de servicii științifice prin Programul de Instalări de Interes Național și am opinat că vom obține expresia de interes a MCI pentru participarea noastră la E-RIHS și desemnarea ca hub național.
- Considerăm că putem și va fi util să ne extindem acum aria de oferte de servicii pt științele patrimoniului la parteneri din afara țării, în special la regiunea sud-est europeană. După intervențiile mele în discuții și împărțirea broșurii de patrimoniu a IFIN-HH, reprezentanți ai unor țări din regiune (Grecia, Cipru, ...), dar nu numai (Franta, Spania) au venit să se intereseze efectiv de posibilitățile noastre.
- Trebuie și va fi util să folosim relațiile instituționale și personale pe care le avem în țările membre pentru a ne spori șansele de participare la E-RIHS.

Dr. Livius Trache – Director Științific IFIN-HH

Directorul proiectului PN 16 42 03 02 PATRIMONIU